

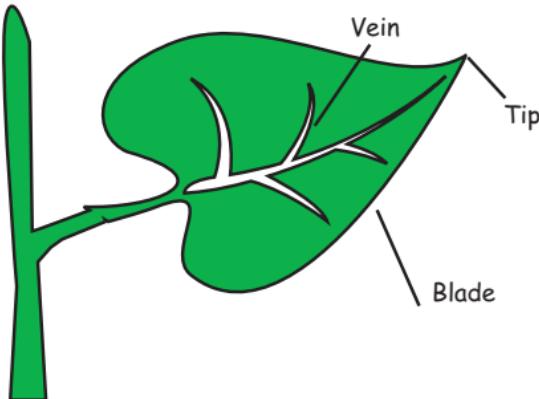
Learning from Nature

An Educational Resource for Children

فطري ماحول ۾ سكيا لاءِ پند
پارن لاءِ سڪڻ جو مواد

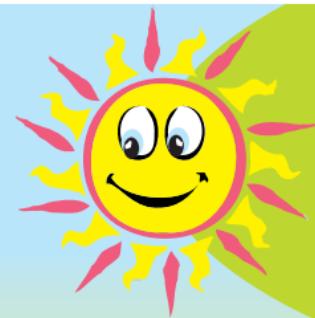
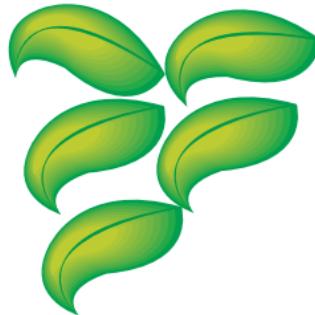
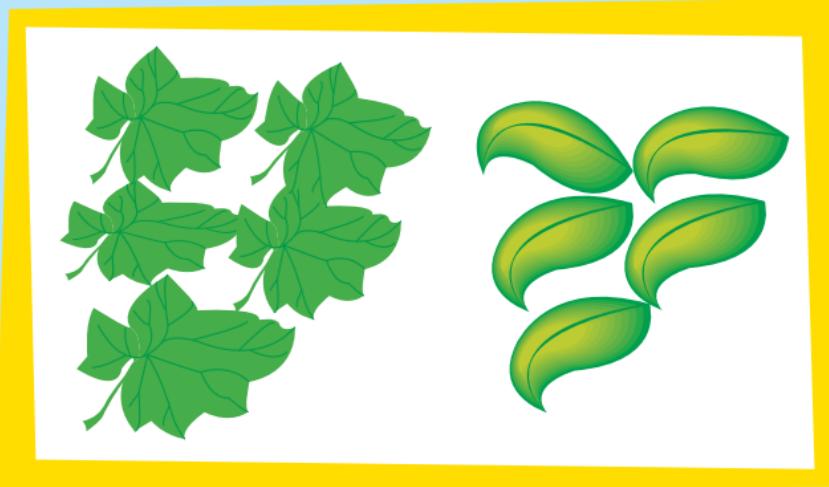
1

پن جا عکس

پارن کي کورسارا پن ڏيو ۽ ڪاغڏ پڻ، هاڻي پارن کي چئو ته اهي ڪاغڏن جي تڪري کي پن جي مٿان رکو ۽ ان ڪاغڏ جي مٿان آهستي آهستي سان پينسل ڦيريو. پار جڏهن اهو عمل ڪندا ته اهي ڪاغڏ تي پن جو عکس (اسڪيچ) نروار ٿيندي ڏسندا، پار اهو ڏسي لطف انڌزو ٿيندا، ان سرگرمي کانپوءِ پارن سان پن جي مختلف بناوت بابت بحث ڪريو.

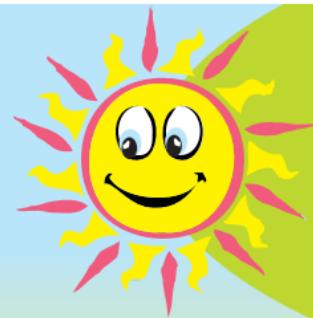

2

سیت ۽ ورج

پارن کی مختلف قسمن جا کوڙ سارا پَن ڏيو. سرگرمی شروع ڪرائڻ کان پهرين پارن کی سیت تیار ڪرڻ جو تصور واضح ڪرايو ته سیت ڪئن تیار ڪجي. ان کانپوء کین چئو ته اهي ڏنل پنن جا سیت تیار ڪن جنهن لاءِ انهن کي غور سان پن کي ڏسٹو پوندو ته ڪھڙا پن هڪ جمڙا آهن جن کي اهي ورهائيں. ان دوران توهان کي پارن جي مکمل رهنمائي ڪرڻي پوندي.

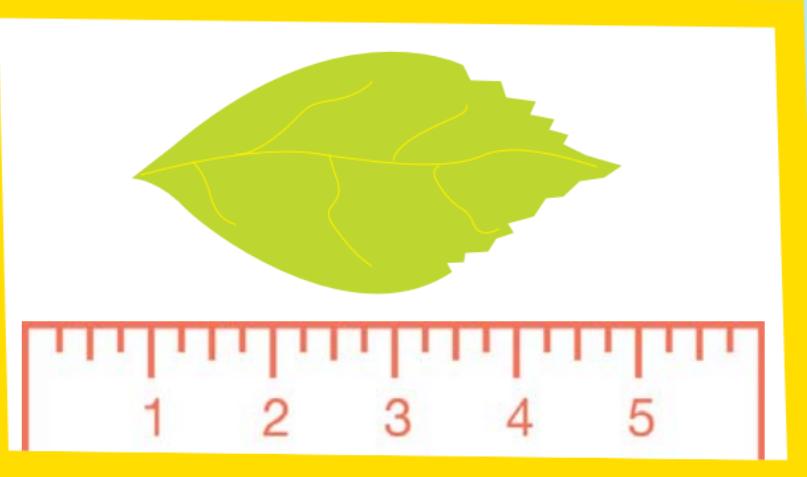
3

پیت گرە

مختلف پن کی گنهن توکری پر جھوئے بارن کی چئو ته اھي ان توکری مان کی بې پن کظن جيکي ملندرز جلندرز ھك جھڑا هجن. هن سرگرمي ڪرائڻ کانپوء کين ٻڌايو ته اھي چڱي طرح سان پن جو پیت کن ته ڪھڑا پن هڪ جھڑا آهن ۽ ڪھڑا هڪ جھڑا ناهن انهن جو فرق پڻ کين سمجھايو.

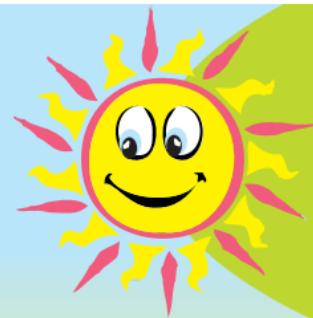
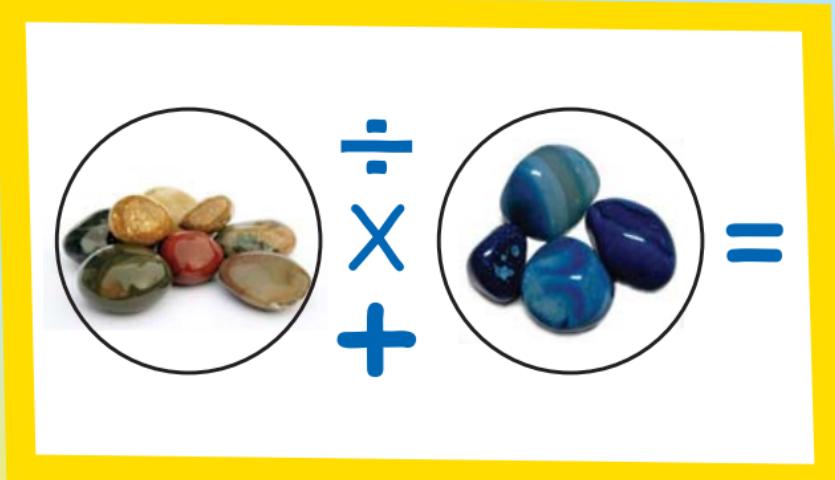
4

ماپ طور

پارن کي چئوته اهي پن کظن ۽ ان کي ڪاغڏتني رکن پوءِ پن جي ٻنهي پاسي پينسل سان پني تي نشان لڳائين. پوءِ پارن کي ٻڌايو ته ٻنهي نشان جي ماپ ڪھڙي طريقي سان ورتني ويندي (ان لاءِ اوهان ڪائي يا ڏاڳي جو استعمال ڪري سگھو ٿا). هن سرگرمي ڪرائڻ سان ٻار ڏيگه ۽ ويڪر جي تصور کي سمجھي سگھندا.

5

ڳڻپ، جوڙ، ڪٿ

ڪلاس جي فرش تي چاڪ جي مدد سان په گول دائرا ناهيو. جنهن بعد ٻارن کي چئو ته اهي چگي طرح سان پٿرن کي ڳڻپين جيکي ان دائري ۾ رکيل آهن ۽ ٻارن کان پڇو ته ڪھڙي دائرى ۾ پٿر وڌيڪ رکيل آهن ۽ ڪھڙي دائرى ۾ گهٽ پٿرن کي رکيو ويو آهي، ڳڻپ کانپوءِ ٻارن کي ڳڻپ جي تصور کان واقفيت ڪرايو ۽ کين ڳڻپ جو تصور واضح ڪريو ۽ کين ٻڌايو ته پنهي دائرن ۾ هڪ جيٽرا پٿر رکن.

وزن ماپط

هڪ دگهي ۽ مضبوط ڪائي ڪڻو، ان جي ٻنهي پاسن کان سوتلي يا رسبي ڏريعي ٿالهي ٻڌو بلڪل ائين جيئن صاحمي (تارازي) هوندي آهي ۽ ان جي وچ واري حصي کي گڏ ڪيل پٿرن جي مٿان رکو جيئن تصویر ۾ ڏيڪاريل آهي پوءِ ٻارن کي چئو ته ان کائي جي ٻنهي پاسن جتي پليتون ٻڌل آهن تي پٿر رکو ايستائين جو ٻنهي پاسي وزن هڪ جيترو ٿي وجي. پوءِ ٻارن کي چئو ته ٻنهي پاسن کان رکيل پٿرن کي کئي ڪري ڳڻين (ٻنهي پاسي پٿرن جو تعداد مختلف هوندو جنهن جو سبب سندن سائيز ۽ وزن هوندو). هن سرگرمي ڪرائڻ سان ٻارن کي وزن ماپط جي بنيادي تصور بابت ڇاڻ حاصل ٿيندي.

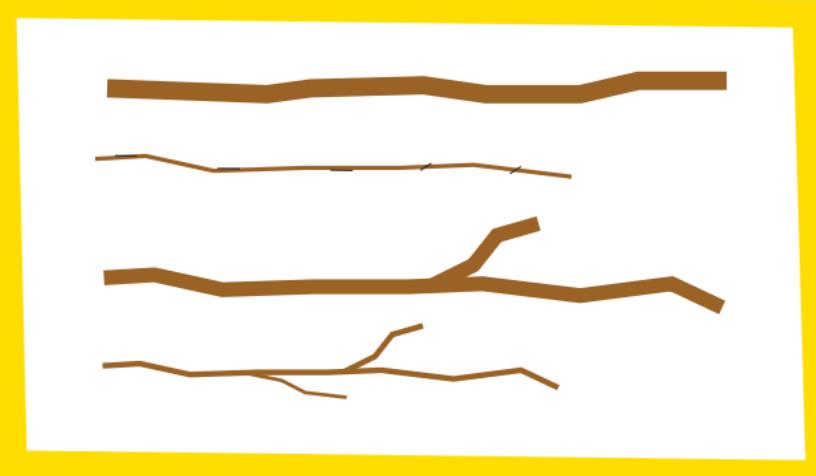

7

اکي ۽ ٻڌي (اوڊ ۽ ايون)

اکي ۽ ٻڌي جي تصور کي پٿرن جي استعمال ذريعي آسانيء سان سمجھائي سگهجي ٿو. ٻارن کي کوڙ سارا پٿر ڏيو ۽ کين چئو ته اهي ان کي ٻن ٻن جي جوڙن ۾ الڳ الڳ ڪن ۽ جدھن آخری هڪ بچي ته ان کي الڳ ڪن آخری هڪ بچيل پتر جو جوڙونه هوندو ته اهو اکي عدد ڪونائيندو. هي مشق اکي ۽ ٻڌيء جي تصور کي سادي طريقي سان سمجھڻ جو سولو طريقو آهي.

8

تولز جي ماپ طور

هن سرگرمي ڪرائڻ لاءِ ٻارن کي چئو ته اهي مختلف سائيز جون شاخون/ڪائيون گڏ ڪري اچن. ان ڪانپوءِ کين چئو ته اهي ٻڌائيين ته انهن مان ڪهڙي ڏ گهي ۽ ڪهڙي ننديي آهي. ان ڪانپو کين چئو ته هڪ جيٽري سائيز واري شاخن/ڪائيون کي پڻ گڏ ڪن. هن سرگرمي ڪانپوءِ کين ڪلاس روم ۾ پيل ٻين شين کي ڏسڻ ۽ سندن ماپ طور ڪرڻ لاءِ چئو هن سرگرمي سان سندن ماپ طور جو تصور واضح ٿي ويندو.

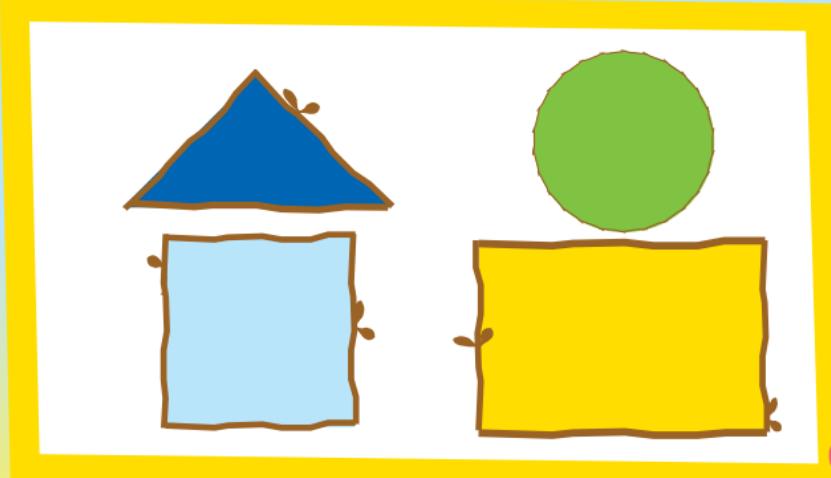

نقشو / اسکیچ

پارن کي نقشن ۽ خاڪن جي تصور کان آگاه ڪريو. تنهن کانپوءِ کين چئو ته اهي پنهنجي گهر کان اسڪول ايندر رستي جو عارضي نشقو و ڻن جي ڪاڻين یا شاخن جي مدد سان ٺاهي ڏيڪارين، اُن ۾ ڪلو ميٽرن جي ڏيڪاءُ وارا پٽن، مسجد، اسپٽال ۽ پيوون اهميت رکندر جايون نمایان ڪري ڏيڪارين، ان دوران پارن کان نقشي جي مختلف حصن جڳهن بابت پچيو وڃي ته اها ڪھڙي آهي ۽ ڪنهن جي پير ۾ آهي یا ڪنهن جي وڃهو آهي.

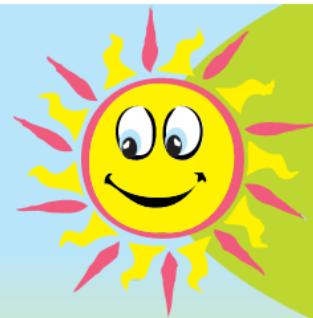

10

شڪليون (خاكا)

بارن کي چئو ته اهي شاخن جي مدد سان مختلف شڪليون (تكنبو، چورس مستطيل) فرش تي ٺاهين. هن سرگرمي وسيلي ٻارن کي مختلف شڪلين جي بنائي تصور بابت آگاهي ملي ويندي. اهي سکي وٺندا ته چورس، تكنبو يا مستطيل کي ڪيئن ٺاهيو ۽ کين اها به ڄاڻ ملي ويندي ته اهي ڪهڙي شڪل لاءِ ڪيتري لائين (لڪيرن) جي ضرورت هوندي آهي.

11

تصویری فریم

پارن کی چئو ته اهي مختلف خشك شاخون گڏ کن ۽ انهن مختلف شاخن تي غور کن ته اهي بناوت ۾ ڪمٿڻي طرح هڪ ٻئي کان مختلف آهن. انهن کي شاخن وسيلي تصویر جو فریم ٺاهڻ سیکاريو مستطیل جي شڪل ۾ ۽ کین فریم جي اهمیت بابت پڻ ٻڌایو ته فریم ڪيڏي اهم حیثیت رکن ٿا.

$$\frac{1}{3}$$

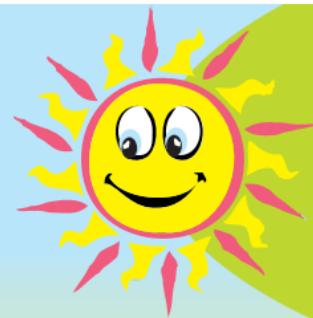

12

اڻپور

اڻپور جو تصویر کي سادي ۾ سادي طريقي سان اخبار ذريعي واضح ڪري سگهجي ٿو. هڪ اخبار کڻوان کي اڏ موزڙيو پوءِ ان جو ٿيون حصو ۽ پوءِ چو ٿيون حصو موزڙي ٻارن کي اڻپور بابت بنיאدي تصور کي واضح ڪري سگهجي ٿو.

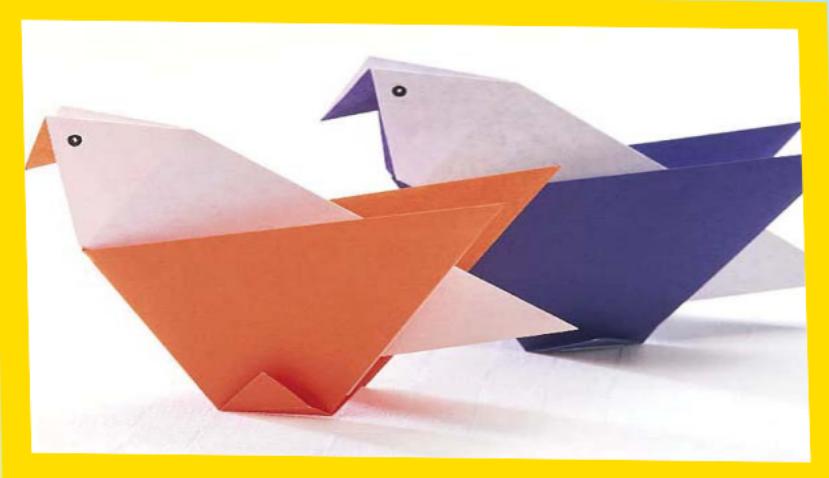

13

ریسائے ڪلنگ

پارن کی سیکاری سگھجی ٿو تے ڪنهن پراٹی اخبار جو استعمال ڪري ان مان خوبصورت دبا تيary ڪري سگھجن ٿا. پراٹی اخبار کی نندین نندین تکڙن ۾ ڪتيو ۽ ڪنؤر جي مدد سان ان کي دپن تي چنبرٽايو. ان ڪانپو ۽ ڪوئلو ڪٿي ان کي ڪپڙتي جي ننديزٽي حصي تي مهتيو ۽ ان ڪپڙتي کي دپي تي چنبرٽايل اخبار تي مهتيو، توهان ڏسندو ته دبي تي چنبرٽايل اخبار تي ڪاري ۽ ناسي رنگ جاشيد ٿئي پوندا جيڪي لڳندا ته بهترین ڪاريگر تيary ڪيو هجي. آخر ۾ توهان کي اهو تيary ڪيل دپو تمام گھڻو سهڻو ۽ پاڻ ڏانهن ڏيان چڪائيندڙ لڳندو.

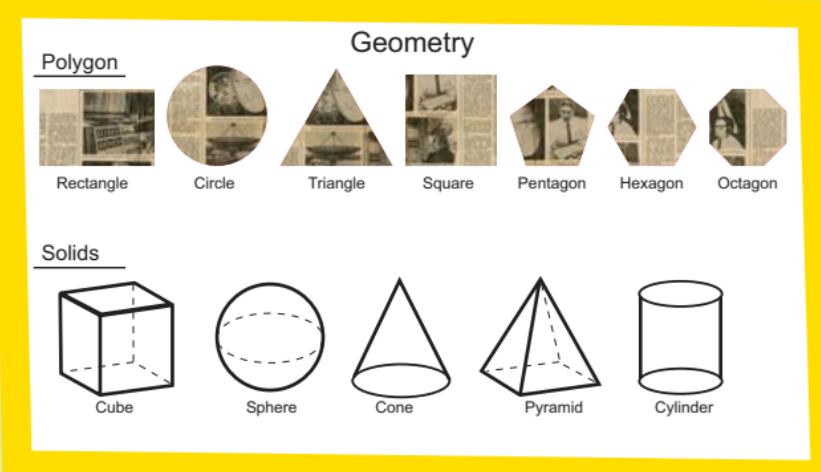

14

اوریگیمی

پارن کی پراٹین اخبارن ذریعی ڪٿ پتلیون ناھڻ سیکاری سگھجن ٿیون. هي سرگرمی یا عمل جنهن ذریعی ڪٿ پتلی تیار ڪئي ويندي تنهن کي جاپاني ٻوليءَ ۾ 'Origami' ستبو آهي. اهي شیون جيکي ڪاغذيا اخبارن وسيلي تیار ڪيو وينديون آهن سی ڪھاڻيون ٻڌائڻ آهن جي ڪردارن ۾ مدد گار ثابت ٿينديون آهن یا اهي ڪنهن شو یا بیان ڪرڻ واري سرگرمین ۾ پڻ استعمال ڪري سگھجن ٿیون. اوريگیمي جي سرگرمی ڪلاس جي ڪمری جي دیڪوريشن جي حوالی سان پڻ ڪري سگھجي ٿي.

15

جیومیتري

پراژین اخبارن و سیلی جیومیتري جون مختلف شکلیون تیار ڪري سگھجن ٿيون. هن سرگرمي ذريعي ٻارن کي مختلف شکلین جي سیاحت پ ڪرڻ وارو تصور واضح ٿيڻ ۾ مدد ملندي، هن سرگرمي ڪرڻ لاءِ پراژي اخبار کي استعمال ڪندي ان کي مناسب طريقي موجب ويزهي ته ڪري مختلف شکلیون تیار ڪري سگھجن ٿيون، ٻار پنهنجي استادن کي هي سرگرمي ڪندي ڏسي سکي سگھن تا ان کانسواءِ اخبار جي وڌي حصي کي ته ڪري. نديڙي چورس جي شڪل پڻ تیار ڪري سگھجي ٿي

16

تصویری گھاٹی چو ڪتاب

نیوز استوریز ۽ تصویرن کی پراٹین اخبارن مان ڪتی سیکارڻواری عمل ۾ وادارو ڪري سگھجي ٿو. ان سلسلی ۾ ٻارن کی چئو ته اهي اخبار مان خبرن وارا فيچر ۽ تصویرون کتی ان کی پنهنجي ذاتي ڪاپي ۾ چنبرائي پنهنجي تصویری گھاٹي ڪتاب تيار ڪن ۽ اهو ڪتاب ٻارن کي گھاٹي ٻڌائڻجي مقصدن ۾ ڪم ايندو. جڏهن ٻار اهو گھاٹي ڪتاب پورو ڪندا ته اهي تمام گھڻو خوش ٿيندا ۽ ٻين کي خوشی سان گھاٹيون پڻ ٻڌائيندا جنهن سان انهن ۾ خود اعتمادي وڌندي.

فطري ماحول م سكيا لاءِ پند

Learning from Nature | An Educational Resource for Children

پارن لاءِ سكڻ جو مواد

سنڌ ايجو ڪي ڇشن فائونديشن حڪومت سنڌ، صوبوي اندر بنديادي سهولتن کان وانچهيل علاقتن ۾ تعليمي سهولتن جي چچ کي وسعت ڏئي رهيو آهي. سنڌ جي انهن پنتي پيل علاقتن ۾ تعليمي مواد جي کوت سبب سكيا جو ماحول منجهيل ۽ ڏکيو نظر پئي آيو. ان حوالي سان جڏهن سكيا جي مواد ۾ بختري ۽ سلوائي آئي ته فائونديشن سكيا واري مواد کي مهارتن ۾ اضافي ۽ بختري سكيا جي تول طور تي شامل ڪيو. ان سلسلي ۾ فائونديشن جي مهارتن سان ستواري، لانگ سپورت ڀونت (ايل ايس ڀو) پارن ٻارن جي بختري سكيا جي ڪم ٿي مواد ڏريعي ٿي سگهي ٿي وارو مواد تيار ڪري پارن کي راند روند هر سندن اڳيل ماحليتن کي اپارٹ لاع ڪوشون وني رهيو آهي. هي مواد ٻي ان سلسلي جي هڪ ڪري آهي جنهن هر سکڻ جي حوالي سان ٻارن لاءِ سرگرميون کي خصوصي اندازهه تيار ڪيو وبو آهي، اهي سرگرميون راند روند وسلي ڪيون وينيون جنهن سان اهي پيرپور طريقي سان سكيا حاصل ڪري سگهندنا ۽ ٻين کي پس سكاري سگهندنا هن سرگرميون ذريعي ماض، جوز، ڪٿ، وزن، سيت، وند کي بنديادي تصورن سان ڦڻ سكاري ويندو جيڪو سلن ڏهن هر هڪ بختري ڀاد گيريو، چيان رهندو، اهي سڀني سرگرميون بنا لڳت واري مواد جڙوو، نئيڙين ڪاپين، پن، پٿن وغيره سان عمل هر اينديون ۽ هو مواد اسڪول جي آس پاس مان سلوائي، سان ملي ويندو. هن عمل ذريعي پارن کي سندن ارد گرد جي ماحول ۾ پيل انهن شين جي اهیت ۽ انهن جي مشت استعمال بابت پئ چان ڦلندي. اسان اميد ٿا ڪريون ته استاد صاهيان هن مواد جو پيرپور استعمال ڪري پارن کي سكيا واري ماحول هو وني ويندو ۽ سندن سكڻ واري مهارتن ۾ اضافي ڪندا

The Sindh Education Foundation, Government of Sindh, extends educational opportunities for marginalized communities across the Sindh province in Pakistan. Lack of educational resources in these remote localities sometimes makes learning extremely difficult. In order to improve the quality of learning, the Foundation emphasizes both the availability of and the capacity for optimal use of learning aids. The Foundation helps stimulate creative learning in children to awaken their potential in education and play through the use of low and no-cost materials.

This resource comprises 16 educational cards with activities that are specially designed to be a source of learning for children through the element of play that they will actively participate in. Through these exercises, basic concepts of measurement, addition and subtraction, weight and sets distribution are explained and reinforced for the children's benefit. All of these activities can be executed with the help of no-cost materials (branches, leaves, stones) that can be gathered from the surrounding environment. This not only removes any barriers to accessibility that specialized equipment may promote but also encourages the children to interact with and appreciate more their surroundings.

We hope that teachers will use this resource to ensure an enriching and engaging learning experience for children.

Conceived & Written by:

Learning Support Unit, Sindh Education Foundation

Creative Layout & Translation by:

Marketing, Advocacy & Publications Unit, Sindh Education Foundation

© SEF 2012

Sindh Education Foundation
Government of Sindh

Head Office:

Plot-9, Block-7, Kehkshan, Clifton 5, Karachi-75600, Pakistan.
UAN: (92-21) 111 424 111 Fax: (92-21) 99251652,
Email: info@sef.org.pk Website: www.sef.org.pk